

Anayasal İktisat Yaklaşımı Açısından Avro Krizi*

Yücel ERGÜN**

Serkan CURA***

ÖZ

Anayasal iktisat kavramı, devletin güç ve yetkilerinin nasıl sınırlandırılabilceğini ve nasıl sınırlandırılması gerektiğini araştıran bir düşünce türüdür. Anayasal iktisadın temel amaçları mali ve parasal disiplini sağlamak, siyasetçilerin seçim ekonomisi ve popülist politikalar uygulamalarını engellemek, devletin sınırlandırılması ile bireylerin iktisadi hak ve özgürlüklerini korumak ve garanti altına almaktır. 2008 Krizi'yle başlayan ve Avro Bölgesi Borç Krizi'yle devam eden süreçte, AB (Avrupa Birliği) ülkelerinin mali disiplini sağlayamadıkları görülmüştür. Bu sebeple çalışmada Avro Bölgesi borç krizinin derinden etkilerini hisseden ülkelerin mali kural olarak nitelendirilen Maastricht Kriterleri'ne uyumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anayasal İktisat, Borç Krizi, Maastricht Kriterleri

JEL Sınıflandırması: E69, H19, H63

Constitutional Economics Approach in Terms of The Euro Crisis

ABSTRACT

The concept of constitutional economics is a notion that analyse how the power and authorities of a state can be and must be limited. The basic aims of constitutional economy are to ensure financial and monetary discipline, prevent politicians from implementing an election economics and populist policies and protect and guarantee economic rights and freedoms of individuals. It has been seen that the EU (European Union) countries could not maintain the fiscal discipline during the term starting with 2008 crisis and continuing with the Euro Zone Debt Crisis. For this reason, the aim of the study was to evaluate the compliance of the countries deeply affected by the Euro Sovereign debt crisis to the Maastricht Criteria.

Key Words: Constitutional Economics, Debt Crisis, Maastricht Criteria

JEL Classification: E69, H19, H63

GİRİŞ

ABD'de yaşanan Mortgage Krizi, 2009 yılı başından itibaren Avro Bölgesi ülkeleri Portekiz, İtalya, İspanya, Yunanistan ve İrlanda(PIIGS) yı etkileyen kamu borç krizinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Söz konusu ülkelerin mali bakımdan acze düşmeleri krizin derinleşmesini sağlamıştır. Bu durum ise, AB'nin ekonomik ve mali anlamda sarsılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda çalışmanın amacı, anayasal iktisat açısından Avro Krizi yaşayan ülkeleri değerlendirmek olarak belirlenmiştir. Çalışmanın ilk kısmında anayasal iktisat

* Bu makale, Yücel Ergün tarafından hazırlanan ve danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. Serkan Cura'nın yaptığı, 2015 yılında Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Avrupa Birliği Borç Krizinin Anayasal İktisat Açısından Değerlendirilmesi" başlığıyla kabul edilen yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

** Araş. Gör., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F., Maliye Bölümü, yucelergun@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F., Maliye Bölümü, curaserkan@hotmail.com

(Makale Gönderim Tarihi: 10.11.2015 / Yayına Kabul Tarihi: 08.03.2016)

Doi Number: 10.18657/yecbu.51119

kavramı açıklanırken, ikinci ve son kısmında borç krizinden etkilenen ülkeleri mali kural olarak belirlenen Maastricht Kriterleri bakımından değerlendirilmiştir.

I. ANAYASAL İKTİSAT YAKLAŞIMI VE TEMEL VARSAYIMLARI

A. Kavramsal Olarak Anayasal İktisat Yaklaşımı

Anayasal İktisadın tarihsel temelleri, İngiliz, İskoç ve Amerikan aydınlanmasına kadar uzanmaktadır. Liberal düşüncenin felsefi temellerini oluşturan İngiliz ve İskoç aydınlanmasının öncüleri John Locke, David Hume, Adam Smith, Fransız aydınlanmasına öncülük eden Montesquieu ve Tocqueville gibi, Amerikan aydınlanmasının öncülerinden James Madison ve Thomas Jefferson gibi bilim insanları anayasal iktisat düşüncesinin modern anayasaların içerisine dahil edilmesi gerektiğini savunmuşlardır (Aktan, 2014).

Buchanan (1991)'a göre Anayasal İktisat; "...zıt ve benzer yönleri ortaya koyan karşılaştırmalar yaparak, ekonomik ve politik birimlerin tercihlerini ve faaliyetlerini sınırlayan alternatif yasal, kurumsal, anayasal kural setlerinin, yani ekonomik ve politik birimlerin normal tercihlerinin yapıldığı çerçeveyi belirleyen kuralların işleyiş özelliklerini açıklamaya çalışır..." biçiminde tanımlanmıştır. Anayasal İktisadın temel amacı, siyasi iktidarın ekonomi ile ilgili alacağı kararlarda yetkisini sınırlamaktır. Örneğin; siyasi iktidarın para arzını ne kadar arttırabileceği, hangi vergileri nasıl ve ne oranda alabileceği, kimlere nasıl ve ne ölçüde transfer önerilerinde bulunacağı, dış ticareti hangi yöntemlerle ve oranda düzenleyebileceği gibi pek çok konuda anayasal kurallar belirlenerek siyasi iktidarın bu kurallara uygun davranmasının istenmesidir (Günay, 2007). Anayasal İktisat anlayışında yer alabilecek temel sorun, uygulanacak olan bu tip düzenlemelerin toplum için optimal faydayı sağlayıp sağlamayacağı hususudur (Valentinov & Larsen, 2011).

B. Anayasal İktisadın Temel Varsayımları

Anayasal iktisat yaklaşımına göre, sadece bireyler seçimde bulunur ve tercihleri uygulamaya çalışır. Anayasal iktisat varsayımı metodolojik olarak birey odaklıdır ve siyasi karar alma sürecinde rol oynayan bireyleri ve bunların davranışlarını incelemeye çalışmaktadır (Buchanan,1991). Kamu Tercihi teorisine göre bireyler, rasyonel ve tutarlı tercihlere sahiptirler. Bireyler, kolektif karar alma sürecinde, piyasa ekonomisinde olduğu gibi rasyonel seçimler yaparak, faydalarını maksimize edecek tercihlerde bulunurlar. Kısacası, özel ekonomide olduğu gibi kamu ekonomisinde de "homo economicus" yani özel çıkar maksimizasyonu ilkesi geçerli olmaktadır (Çelebi, 2015).

Anayasal İktisat Teorisi'ne göre, toplumsal tercihlerde tıpkı özel tercihlerde olduğu gibi özel çıkar eğilimi geçerlidir. Siyasi karar alma sürecinde rol alan aktörlerin (seçmen, siyasetçi, bürokrat ve baskı grubu) çıkarlarını ençoklamaya çalışmaları *maximand ilkesi* olarak ifade edilmektedir (Buchanan ve Congleton, 1998). Anayasal İktisat Teorisi'nde, siyasi karar alma mekanizması, siyasi süreçte yer alan aktörler arasında gerçekleşen siyasi mübadele (catallaxy) olarak kabul edilmektedir (Mercuro ve Medema, 1997).

C. Mali Kurallar ile Anayasal İktisat Arasındaki İlişki

Ekonomik ve sosyal yapıdaki ve devlet anlayışındaki dönüşüm ve değişiklikler sonucunda kamudan beklenen fonksiyonları farklılaşmıştır. Artan ve çeşitlenen görevler ise, kıt olan kaynaklarla sınırsız gereksinimlerin etkin bir biçimde karşılanması gereğini ortaya koymaktadır. Bu durum ise mali disiplin kavramının önemine atıfta bulunmaktadır. Son 40 yılda ülkelerin mali yapılarında görülen bozulmalar literatürde mali politika kuralları olarak bilinen mali disiplinin yasal ve anayasal yollarla sağlanması şeklindeki fikirlerin ortaya çıkmasına ve bu fikirlere olan ilginin giderek yoğunlaşmasına yol açmıştır (Hürcan, 1999).

Mali disiplin, kamu maliyesinde gelir ve gider arasındaki dengenin var olma halini ifade etmektedir. Eğer mali disiplin ortadan kalkarsa ekonomik dengesizlik ortaya çıkacak ve yapısal reformlar kaçınılmaz hale gelecektir (Egeli ve Özen, 2010). Mali kurallar, yapısal reform olarak değerlendirilen ve mali disiplinsizliğin giderilmesinde etkili olan temel düzenlemeler arasında bulunmaktadır. Mali kurallar, mali performans göstergelerine getirilen sürekli ya da geçici sınırlamalardır (Günay ve Özen, 2002).

Mali disiplini sağlamaya yönelik olarak Allesina ve Perotti (1996)'nin çalışmalarında üç temel kural mevcuttur. Bunlar sırasıyla;

- **Sayısal Kurallar:** teorik açıdan sağlıklı bir mali disiplin için sayısal hedeflerin mutlaka ortaya hedef olarak belirlenmesi gerekliliğini açıklayan bir kuraldır. Bu düzenlemeye örnek olarak; ABD'deki denk bütçe kuralları, AB'ye üye ülkelerin uymak zorunda oldukları, bütçe açığı ve borçlanmayı sınırlandıran Maastricht Kriterleri ile bütçe açıklarının ortadan kalkıncaya kadar kademeli olarak azaltılmasını gerçekleştiren bir düzenleme olan GRH (Graham-Rudman-Hollings) kuralları gösterilebilir.
- **Prosedürel Kurallar:** bütçe sistem ve prosedürünü yasama kurumları ile yürütme kurumları ilişkileri bağlamında değerlendiren yaklaşımlar *hiyerarşik sistem* ve *collegial sistem (erk ve otoritenin eşit dağılımı sistemi)* olarak iki tür usul ve kurallar sistemi tanımlanmıştır. Hiyerarşik sistem bütçe hazırlığında yürütme organı içinde hazineye güçlü yetkiler verir. Collegial sistem ise, karşılıklı denetim ve denge ilkesini ve sürecin her aşamasında demokratik denetimi ön plana çıkartmaktadır.
- **Saydamlık ile İlgili Kurallar:** saydamlık, devletin hedeflerini, bu hedeflere ulaşmak için hayata geçirdiği politikaları ve bu politikaların yarattığı sonuçları izlemek için gerekli olan bilgiyi düzenli, anlaşılabilir, tutarlı ve güvenilir bir biçimde sunmasıdır. Saydam bir mali sistem, iktidardakilerin kamusal kaynakları nasıl ve hangi amaçlara yönelik olarak kullandığı, bu kullanımın ne tür sonuçlar yarattığı konusunda gerekli bilgileri vatandaşlara sunar. Saydamlık, vatandaşların devlete emanet edilen kaynakların nasıl kullanıldığını izlemesini sağlar. Vatandaşların devleti daha iyi izleyebilmesi, politikacıların ve bürokratların kamu yararına daha uygun davranmasını teşvik eder. Bu yüzden saydamlık, kamusal kaynakların dağılımında etkinliğin ve

verimliliğin sağlanmasını özendirir. Saydamlığın yokluğu mali disiplin ve harcama kontrolünün başarılı olmasını zorlaştırır.

O halde, ülkelerin mali disiplini sağlamaya yönelik olarak uygulayacakları mali kuralların yasal dayanağının olması kaçınılmaz bir durumdur. Bu bakış açısı ve değerlendirme ise Anayasal İktisat ve mali kurallar arasındaki etkileşimi ortaya çıkartmaktadır. Şöyle ki, kaynakların etkin şekilde kullanılabilmesi ve mali disiplinin sağlanabilmesi için mevcut siyasi gücün mali kurallara uyumunun sağlanması gerekmektedir. Mali kurallara uyma zorunluluğu ise başta anayasa olmak üzere diğer yasal düzenlemelerin varlığını gerektirmektedir.

II. KAMU EKONOMİSİNİ SINIRLANDIRMAYA YÖNELİK ÖNERİ: EKONOMİK ANAYASA

A. Mali Anayasa ve Önerileri

Ekonomik anayasa kapsamında bulunması öngörülen mali kuralların amacı, iktidara gelen siyasi parti/partilerin sınırsız bir biçimde harcamaları arttırmasını ve vergi oranları üzerinde yapmasını engellemektir. Ayrıca gelecek nesillere büyük bir vergi yükü getiren borçlanma bu anayasa ile kontrol altına alınmalıdır. Kamu gelir ve giderlerinin belirli kurallara dayalı olması ve kontrolü kamu ekonomisi büyüklüğü sorunu azaltacaktır (Raudla, 2010).

Tablo 1: Çeşitli Özellikleri Bakımından Bazı Ülkelerdeki Mali Kuralların Karşılaştırılması

ÜLKE	KURAL TÜRÜ	PLAN. SÜRESİ	KAPSAM	YASAL TEMEL
Danimarka	Yapısal bütçe dengesi	Çok yıllık	MY	Politik anlaşma
Estonya	Bütçe dengesi Gelirin yüzdesi olarak borç	Çok yıllık Yıllık	MY YY	Politik anlaşma Kanun
Finlandiya	Bütçe dengesi Bütçe dengesi GSYİH yüzdesi olarak borç	Çok yıllık Çok yıllık Çok yıllık	MY YY MY	Politik anlaşma Kanun Politik anlaşma
Fransa	Altın kural	Yıllık	YY	Kanun
Hollanda	Harcama tavanı	Çok yıllık	MY	Koalisyon anlaşması
Polonya	GSYİH yüzdesi olarak borç	Yıllık	MY	Anayasa
Slovakya	Gelirin yüzdesi olarak borç	Yıllık	YY/BY	Kanun
Slovenya	GSYİH yüzdesi olarak borç Borç tavanı	Çok yıllık Yıllık	MY YY	Koalisyon anlaşması Kanun
İspanya	Bütçe dengesi Borç tavanı Gelirin yüzdesi olarak borç	Konjonktür Yıllık Yıllık	MY BY YY	Kanun Kanun Kanun

İsveç	Ortalama bütçe açığı	Konjonktür	MY	Politik anlaşma
İsviçre	Bütçe dengesi Borç freni	Konjonktür Konjonktür	MY MY	Anayasa Anayasa
İngiltere	Altın kural GSYİH yüzdesi olarak borç	Konjonktür Konjonktür	MY MY	Kanun Kanun
İsrail	Açık ve harcama tavanı	Çok yıllık	MY	Kanun
Avustralya	Bütçe dengesi Borç tavanı	Konjonktür Konjonktür	MY MY	Kanun Kanun
Brezilya	Gelirin yüzdesi olarak borç	Yıllık	MY ve YY	Kanun
Kolombiya	Gelirin yüzdesi olarak borç	Yıllık	MY ve YY	Kanun
Hindistan	Altın kural	Çok yıllık	MY	Kanun
Y.Zelanda	Operasyonel denge	Konjonktür	MY	Kanun

MY: Merkezi Yönetim, YY: Yerel Yönetim ve BY: Bölgesel Yönetim

Kaynak: Xavier DEBRUN, Natan EPSTEIN, ve Steven SYMANSKY, “A New Fiscal Rule: Should Israel “Go Swiss?”, **International Monetary Fund Working Paper**, WP/08/87, 2008, s.9.

Tablo-1’de ülkelerin mali kural uygulama örneklerine yer verilmiştir. Mali kurallar günümüze gelen süreçte bütçe ve vergileme üzerine olmuştur. Mali İktisatçılar mali anayasaların olması gereken özellikleri konusunda uzlaşmışlardır. Bunlar; denk bütçe ilkesi, gelirlerin sabit oranlı vergilendirilmesi, vergilemede “genellik” ve “kanun önünde” eşitliğin sağlanmasıdır (Kayabaşı, 2005).

Mali Anayasa ile ilgili literatüre katkıda bulunan belli başlı önermeler bulunmaktadır. Bunların bazılarını özetlemek gerekirse; Hayek (1997)e göre; Vergi Meclisi kurulmalı ve diğer yasaları yapmakla görevli meclisin ise Vergi Meclisi tarafından belirlenen sınırlar içerisinde hareket etmelidir. Hayek’in ikinci önerisi, düz oranlı vergi sisteminin uygulanmasıdır. Friedman’ın (2002) ilk önerisi, devletin vergi gelirleriyle harcamalarını milli gelirin belli bir oranı ile sınırlandırılmasıdır. İkinci önerisi ise, düz oranlı vergi sisteminin uygulanmasıdır. ABD’ne yönelik önermeleri ağırlıklı olan Niskanen’in (1992) ilk önerisi, Kongre’nin Temsilciler Meclisi’nin ve Senato’nun üye tamsayısının 2/3 çoğunluk onayı ile ABD’nin kamu borçlarını yükseltmesidir. İkinci önerisi ise, vergi sisteminde yapılması planlanan değişikliğin Temsilciler Meclisi ve Senato üyelerinin 2/3 çoğunluğunun onayıyla gerçekleştirilmesidir. Buchanan ve Wagner’in (2000) ilk önerisi, Başkanın her yıl Kongre’ye denk bütçe sunmasıdır. ABD’ye yönelik İkinci öneri, Kongre’nin, bütçe görüşmeleri esnasında istediği değişiklikleri yapabileceğini, fakat onaylanan bütçe yine denk bütçe özelliğini sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Üçüncü öneri ise, bütçe açığı ortaya çıktığında, harcamalar üç ay içerisinde azaltılarak dengenin yeniden sağlanması gerektiğine yöneliktir. Ayrıca, bütçe fazla verdiği taktirde, fazlanın kamu

borçlarının itfasında kullanılması gerekmektedir. Dördüncü önerisi ise, kabul edilen bu hükümler beşinci yılın sonunda yürürlüğe girmeli, fakat bu beş yıl içinde bütçe açığı %20 oranında azaltılmalıdır. Son önerisi ise, ilk dört öneri, her iki meclisin de üçte iki çoğunluğu ve Başkan'ın onayı ile olağanüstü durumlarda askıya alınabilmesidir. Wyplosz'ın (2013) önerisi, politikacılar politik hedeflerini elde etmeye çalışırken kuralları çiğnemeye sevk edildikçe zaman tutarsızlığının mali kuralları potansiyel olarak etkisiz hale getirdiğini ileri sürmüştür. Vaka çalışmaları yaparak, mali konseylerin eğer resmi danışmanlık ve izleme rolü verilirse bu problemi hafifletmeye ve mali kuralın manipüle edilmemesi veya çiğnenmemesini sağlamaya yardımcı olabileceğini söylemektedir. Von Hagen ve Wolff'un (2006) mali kuralların etkisini analiz ederken, kontrol değişkeni olarak yaratıcı muhasebe de ele alınmalıdır. Ayrıca, yaratıcı muhasebenin mali bütçeyi etkilemede mali kurallarla nasıl etkileştiğinin de incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

B. Parasal Anayasa ve Önerileri

Parasal anayasa para sistemiyle ilgili kural ve kurumları ifade etmektedir. Dar anlamda parasal anayasa, para sistemine yönelik anayasada yer alan kuralları ifade etmektedir. Geniş anlamda parasal anayasa ise, devletin para basma hakkı ve yetkisini anayasada düzenleyen ve hangi kurallar içerisinde para arzını arttırabileceğini belirleyen kuralları içermektedir. Bir başka ifadeyle parasal anayasa devletin para basma yetkisini kullanırken uyması gereken kuralları ifade eder (Buchanan,1989).

Parasal Anayasa ile ilgili literatüre katkıda bulunan belli başlı önermelere değinmek gerekirse; Fisher ve Simons, para otoritesinin, para miktarındaki değişikliği bir endekse göre tanımlayarak paranın değerini korumaya çalışması gerektiğini belirtmişlerdir. Buna göre, para arzı ile fiyat endeksi arasında ters yönlü bir ilişki oluşmalıdır. Böylece fiyat endeksindeki hareketlenmelere rağmen paranın değeri korunmuş olacaktır (Akt. Altan, 2006). Simons'ın bir diğer önerisi ani para giriş ve çıkışlarını kontrol edecek, dalgalanmaları önleyebilecek tam donanımlı mali kurum sistemleri oluşturabilmektir (Akt. Horwitz: 2011). Hayek (1989: 114), özel bankalara para basma yetkisinin verilmesini önermiştir. Özel bankalar veya firmalar, çıkardıkları paraların değerini korumak için daha dikkatli para politikası uygulamak zorunda kalacakları için enflasyonun aşırı dalgalanması önlenecek ve merkez bankasına ihtiyaç duyulmayacaktır. Friedman, para arzının % 3'ten az ve % 5'ten çok olmaması gerektiğini ve savaş ve olağanüstü durumlarda parlamentoya kaliteli çoğunluk oylaması ile karar verilerek belirlenen sınırların üzerinde para arzını artırma yetkisinin verilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Aktaran: Brown, 1982). Leijonhufvud, para arzının Friedman'ın önerisinde benzer şekilde yıllık artış oranları ile sınırlandırılmasını önermektedir. Ama bu şekilde bir kısıtlamanın toplam para arzını sınırlandırmaya yetmeyeceğini düşünen Leijonhufvud, ayrıca merkez bankası kredilerinin de sınırlandırılması gerektiğini savunmaktadır. Leijonhufvud'un ikinci önerisi, sadece miktar prensibine dayalı kuralların para arzını kontrol etmeye yetmeyeceğini, bu nedenle para arzının sınırlandırılmasının yanında paranın konvertibilitesinin de garanti

altına alındığı bir anayasal düzenlemenin gerekliliğini ifade etmiştir. Devlet herhangi bir malın fiyatını tespit edecek ve ulusal para buna konvertibl olacaktır (Akt. Bordo ve Jonung, 1993). Bernholz (2003), uzun dönemli parasal istikrar için siyasetçinin ve merkez bankasının para arzını etkileme gücü sınırlandırılması gerektiğini önermiştir. Kabineye hiçbir koşul altında, parasal anayasa kuralları dışına çıkma yetkisini verilmemesi gerektiğini de belirtmiştir. Ayrıca, parasal anayasanın madde değişikliklerinde kaliteli çoğunluk koşulunu aramak ve kaliteli çoğunluk ile kabul edilen kanunların kesinleşmesi için referandum şartının aranması gerektiğini ifade etmiştir. Buchanan ve Brennan dört farklı tip parasal anayasa önerisi yapmışlardır. İlk önerdikleri parasal rejimde, devletin hiçbir parasal görevi ve yetkisi olmayacaktır. Devlet değişim aracını tanımlamayacak, para basmayacak, özel para veya banknot basımına müdahale etmeyecek, banka ve kredi işlemlerine de karışmayacaktır. Bu koşullar altında ortaya sadece özel paralar çıkacak ve bunların ne değeri ne de geri alınması hakkında herhangi bir devlet garantisi olmayacaktır. İkincisi, kamunun para basma yetkisi olmakla birlikte bireylere de para piyasasına girme hakkı tanınmasıdır. Bireylere anayasal bir hak olarak istedikleri parayı kullanma ticari faaliyette bulunabilme gibi imkanlar sağlanacaktır. Üçüncü önerilerine göre, altın para standardına geçilecek ve paranın değeri altın cinsinden tespit edilecektir. Bu sistemde, para birimi altın olarak belirlenecek, altın alım satımı, ihracat ve ithalatı serbest olacaktır. Dördüncü olarak önerdikleri parasal rejime göre, para basmaya tek yetkili devlet olacak, ama devletin bu yetkisi anayasal sınırlara göre belirlenecektir (Akt. Savaş, 1997). Kotlikoff (2011), “Sınırlı Amaç Bankacılığı” olarak adlandırdığı ve bankaların kredi işini mevduat işinden ayırmaları gerekeceği ve mevduat işinin de %100 rezervle desteklenmesi gerektiği bir sistemden bahsetmektedir. Kotlikoff’un argümanının temeli paranın değeri veya kendisiyle ilgili kaygılardan ziyade fraksiyonel rezervlerden kaynaklanan bir kaldıraca sahip doğal risklerdir.

III. AVRUPA BORÇ KRİZİ’NİN NEDENLERİ

2008 yılının sonlarında başta ABD olmak üzere Yunanistan, Portekiz, İspanya ve İtalya gibi birçok AB ülkesinde patlak veren borç krizi dünya piyasalarını olumsuz etkilemiş ve bazı AB ülkelerinin ekonomik ve siyasal açıdan iflasın eşiğine gelmelerine sebep olmuştur (Afonso vd., 2015).

Avrupa Bölgesi’ndeki krizinin en önemli iki nedeni mevcuttur. Bunların ilki, PIIGS ülkelerindeki içyapısındaki siyasi ve mali problemlerdir. İkinci ise, Avrupa entegrasyonu sürecinin en önemli adımlarından biri olan Avro Parasal Birliği aşamasının neden olduğu kırılganlıklardır. Bu sorunlara 2008 krizi eklenince Avrupa Bölgesi borç krizine girmiştir. 2008 krizi Avrupa Borç Krizi’ni tetiklemiştir (Moro, 2014).

Avro Bölgesine dahil olan ülkelerde ortak para birimi olarak kullanılan Avro, krizin derinleşmesinde etkili bir unsur olmuştur. Çünkü Avro Bölgesine dahil olan ülkelerin para birimi olarak Avro’yu kullanması, bu ülkelerin para politikasının Avrupa Merkez Bankası aracılığı yürütülmesini kabul ettiği anlamına gelmektedir. Bu durum ise, ekonomilerinin birbirine sıkı bir şekilde bağlı olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, herhangi bir Avro Bölgesi

ülkesinde meydana gelen olumsuz bir gelişme bir başka Avro Bölgesi ülkelerinin de kısa sürede etkilenmelerine yol açmıştır (Burulday, 2014).

A. PIIGS Ülkelerinde Krize Yol Açan Etkenler

1. Portekiz'in Sorunları

Portekiz Avro Bölgesinde İrlanda ve Yunanistan'ın ardından mali yardım isteyen üçüncü ülke olmuştur. Portekiz'in mali yardım isteyecek kadar ekonomik sıkıntılar içine düşmesine yol açan üç temel problemin sebep olduğudur. Portekiz'deki sorunlar, düşük seviyedeki GSYİH büyüme oranı beklentileri, Avro Bölgesine katıldıktan sonra enflasyon sürecindeki belirsizlik ve faiz oranlarındaki aşırı dalgalanma ve son olarak siyasi hesap verebilirlik ve yönetim yapısındaki sorunlar olarak değerlendirilmiştir (Andrade ve Duarte, 2011).

2. İrlanda'nın Sorunları

İrlanda'nın krize sürüklenmesinin temel nedeni, küresel kriz ortaya çıktığında İrlanda'nın konut sektöründe yaşanan aşırı değer kayıplarıdır. Krizden etkilenmemek adına kamuda ciddi tasarruf tedbirleri alınmıştır; ancak bu tedbirler piyasalarda panik yaratmış, ekonomi durgunlaşmaya başlamış ve işsizlik oranları yükselmiştir. Yıllar itibariyle 2008'e kadar olumlu ekonomik göstergeler elde eden İrlanda'da buna bağlı olarak konut fiyatları sürekli artmıştır. İrlanda'da krizin nedeni olarak, ihtiyaçtan fazla sayıda konutun yapılması ve gayrimenkul piyasasındaki spekülasyon hareketleri gösterilmektedir (T.C. Dublin Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, 2011). Bu durumun en önemli göstergesi İrlanda'daki gayrimenkul fiyatlarının 2007-2011 arası yaklaşık % 47 değer kaybetmesidir (The Economic And Social Research Institute, 2015).

3. İtalya'nın Sorunları

İtalya, başlangıçta küresel finansal krizden diğer AB ülkelerine göre daha az etkilenmiştir. Bunun en önemli sebebi, İtalya'da hiçbir bankanın iflasını açıklamaması ve doğrudan devlet desteği ile kurtarılan banka bulunmamasıdır (Quaglia, 2009). İtalya'nın Avro bölgesindeki borç krizine karşı kırılğan olmasının sebebi, diğer Avro Bölgesi ülkeleriyle olan ticari ve finansal ilişkilerinin yoğunluğudur. İtalya ihracatının % 40'dan fazlasını Avro Bölgesi'ne yapmaktadır. Bölgedeki resesyonun artması, İtalya'yı olumsuz olarak etkilemiştir (Ergin, 2013).

İtalya'nın kamu borcunun/GSYİH olan oranın yüksek düzeylerde olması, kamu borcunun çevrilebilirliğine yönelik riskleri yükselterek Borç Krizi'ne yönelik olumsuz beklentileri de arttırmıştır (Rushe, 2011).

4. Yunanistan'ın Sorunları

Yunanistan'da 2009 yılında başlayan kamu borç krizi ülkenin yaşadığı ilk kriz değildir. Fakat AB üyesi olduktan sonra yaşadığı ilk krizdir ve AB'nin toplam GSYİH'si içinde %2 gibi küçük bir paya sahip olmasına rağmen Yunanistan'ın kamu borç krizine girmesinin etkileri derin olmuştur. Uzun yıllar mevcut olan yüksek cari açığı, uluslararası piyasalardan özellikle borçlanarak kolaylıkla fonlayabilen Yunanistan, 2009 yılında yeni fon bulmada zorluklar yaşamış ve borçlarını çeviremez hale gelerek ekonomik krize girmiştir (Akçay, 2012).

Yunanistan'da Borç Krizi'nin derinleşmesine sebep olan unsur, kamu borçlarının çevrilebilirliğine yönelik olumsuz beklentilerin artmasına yol açan faktörlerdir. Bu faktörlerden bazıları; 2008 Krizi'nden sonra GSYİH büyüme oranlarının daralma eğilimine girmesi, bütçe açıklarının yükselmesi, GSYİH cinsinden kamu borç düzeyinin aşırı şekilde yükselmesi, seçim nedeniyle bütçe politikalarının gevşek bırakılması ve istatistiksel güvenilirliğin sağlanamamasıdır (Greek Ministry Of Finance, 2010).

5. İspanya'nın Sorunları

2008 Krizi ile birlikte İspanya'daki kamu borçlarının çevrilebilirliğine yönelik olumsuz beklentilerin yükselmesi, konut fiyatlarındaki aşırı düşüşün finansal ve reel sektörde bir çöküntüye sebep olmasıyla tetiklenmiştir. Bu sebeple İspanya ve İrlanda'daki Borç Krizi'ne yönelik süreçler önemli bir benzerlik göstermiştir. İspanya'da 2003 yılında 90 milyar avro olan brüt dış borç stokunun, 2009 yılında 2.3 trilyon doları aşması, İspanya ekonomisinin krize karşı güçsüz olduğunu göstermektedir (Kibritçioğlu, 2011) .

İspanya'da kamu borç krizinin en önemli makroekonomik etkisi, işsizlik üzerinde olmuştur. Ülke yönetiminin demokratikleştiği 1970'lerin ortalarından günümüze, görülen en yüksek işsizlik oranına ulaşılmıştır. Ülkedeki işsizlerin sayısı 5.7 milyon düzeyine yaklaşmıştır.

IV. AB ÜLKELERİNİN MAASTRICHT KRİTERLERİNE UYUMU VE BORÇ KRİZİNİN ETKİLERİ

2008 Krizi ve Avro Bölgesi'ndeki borç krizinin olumsuz etkileri, PIIGS ülkelerinde diğer ülkelere göre daha net şekilde ortaya çıkmıştır. 2008 Krizi ve Avro Bölgesi'ndeki Borç Krizi'nin çeşitli makroekonomik göstergeler üzerinde olumsuz etkileri olmuştur (Züngün v.d., 2015). Bu kriz süreçleri, özellikle PIIGS ülkelerinin piyasa güven göstergelerinin azalmasına, işgücü piyasalarının olumsuz etkilenmesine, büyüme performanslarının gerilemesine ve kamu mali dengelerinin bozulmasına yol açmıştır (Corut, 2013). Krizlerin etkisinden dolayı AB'de genç işsizlik artmıştır. Bu artış özellikle Fransa ve İtalya'da görülmektedir. Genç işsizliğin artması bu ülkelerde beyin göçünü arttırmıştır (Banerji vd., 2014).

Maastricht Anlaşması, 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanmış ve 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma AB'nin Ekonomik ve Parasal Birliğini sağlama amacıyla yapılmıştır (Özdemir, 2013). Avrupa Parasal Birliği'nin sağlanırken üç aşamalı süreç şeklinde planlanmıştır. İlk aşama; 1 Temmuz 1990 tarihi itibarıyla AB üye ülkeler arasında sermaye dolaşımı önündeki engeller kaldırılıp, serbest hale getirilmiştir. İkinci aşama; 1 Ocak 1994 tarihinde Avrupa Para Kurumu (EMI) kurulmuştur. Üçüncü aşama; 1 Ocak 1999 tarihi itibarıyla Avro, AB'nin ortak para birimi olarak kullanılmaya başlanacak ve ulusal merkez bankaları sorumluluklarını Avrupa Merkez Bankası'na (ECB) devredecektir (Overtveld, 2011). Bu düzenlemeler, 1950'lerden buyana ekonomik entegrasyon amacının tamamlanmasına yardımcı olmaktadır (Yalçınkaya v.d., 2015).

Üye ülkeler Ekonomik ve Parasal birliği sağlamak ve ekonomik farklılıkları gidermek amacıyla "Maastricht Kriterleri" adı altında bazı kriterler

belirlenmiştir. Yakınlaşma kriterleri olarak da bilinen bu kriterlerin ilki, fiyat istikrarı bakımından en iyi performans gösteren üç ülkenin enflasyon ortalamasının Avro Bölgesi'ne girmek isteyen ülkenin enflasyon farkı en fazla % 1,5 olması, ikincisi, üye ülkeler AB'nin uzun vadeli faiz oranına sahip en düşük üç ülkenin ortalamasının en fazla % 2 oranında fazla olabilmesi ve üçüncüsü, üye ülkeler bütçe açığının GSYİH'ye oranı % 3'ü aşamaz kriteri kararı alınmasıdır. Dördüncüsü, üye ülkeler ulusal borç miktarının GSYİH'ye oranı %60'ı aşamaz kararı da alınmıştır. Son olarak, üye ülkelerin Avro Bölgesi'nde katılmadan önce ulusal para biriminin son iki yıl içinde devalüe edilmemiş olması ve Avrupa Döviz Kuru Mekanizması'nın (+-) % 2,5 olan marj içerisinde dalgalanmış olması gerekmektedir (Overtveld, 2011).

AB ülkelerinin Maastricht Kriterleri'ne uyumu değerlendirilecek olursa, birçok üye ülkenin kriterleri tam olarak yerine getiremediği gözlemlenmiştir. İlk kriter olarak, 2007-2014 arası AB ülkelerinin enflasyon oranları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: AB Ülkelerinin 2007-2014 Yılları Arasındaki Enflasyon Oranları (%)

ÜLKE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Almanya	2.3	2.8	0.2	1.2	2.5	2.1	1.6	0,8
Fransa	1.6	3.2	0.1	1.7	2.3	2.2	1.0	0,6
İtalya	2.0	3.5	0.8	1.6	2.9	3.3	1.3	0,2
Portekiz	2.4	2.7	-0.9	1.4	3.6	2.8	0.4	-0,2
Yunanistan	3.0	4.2	1.3	4.7	3.1	1.0	-0,9	-1,4
İrlanda	2.9	3.1	-1.7	-1.6	1.2	1.9	0.5	0,3
İspanya	2.8	4.1	-0.2	2.0	3.1	2.4	1.5	-0,2
Avusturya	2.2	3.2	0.4	1.7	3.6	2.6	2.1	1,5
Belçika	1.8	4.5	0.0	2.3	3.4	2.6	1.2	0,5
Hollanda	1.6	2.2	1.0	0.9	2.5	2.8	2.6	0,3
Slovakya	1.9	3.9	0.9	0.7	4.1	3.7	1.5	-0,1
Slovenya	3.8	5.5	0.9	2.1	2.1	2.8	1.9	0,4
Finlandiya	1.6	3.9	1.6	1.7	3.3	3.2	2.2	1,2
Estonya	6.7	10.6	0.2	2.7	5.1	4.2	3.2	0,5

GKRY	2.2	4.4	0.2	2.6	3.5	3.1	0.4	-0,3
Malta	0.7	4.7	1.8	2.0	2.5	3.2	1.0	0,8
Bulgaristan	7.6	12.0	2.5	3.0	3.4	2.4	0.4	-1,6
Çek Cumhuriyeti	2.3	2.8	0.2	1.2	2.5	2.1	1.6	0,4
İngiltere	2.3	3.6	2.2	3.3	4.5	2.8	2.6	1,5
Macaristan	8.0	6.0	4.2	4.9	3.9	5.7	1.7	0,0
Litvanya	5.8	11.1	4.2	1.2	4.1	3.2	1.2	0,2
Letonya	10.1	15.3	3.3	-1.2	4.2	2.3	0.0	0,7
Polonya	2.4	4.2	3.8	2.6	4.2	3.6	1.0	0,1
Romanya	4.9	7.9	5.6	6.1	5.8	3.4	3.2	1,4
İsveç	2.2	3.4	-0.5	1.2	3.0	0.9	0.0	0,2
Danimarka	1.7	3.4	1.3	2.3	2.8	2.4	0.8	0,3
Hırvatistan	-	-	-	-	-	-	2.3	0,2
Lüksemburg	2.7	4.1	0.0	2.8	3.7	2.9	1.7	0,7
Ortalama Baz Değer (3)	1.3	3.6	-1.03	-0.7	1.86	1.26	-0.3	0,4

Kaynak: OECD, http://www.oecd-ilibrary.org/economics/inflation-rate_2074384x-table9 (Erişim Tarihi:20.01.2015) ve Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1> (Erişim tarihi: 20.04.2015) (Derlenerek hazırlanmıştır).

Üye ülkelerin birçoğu 2007-2014 yıllarını da kapsayacak şekilde enflasyon kriterini tam anlamıyla yerine getirememiştir. Bu yıllar arasında enflasyon kriterine en çok uyan ülkeler Almanya, Fransa, İrlanda, Belçika ve İsveç'tir.

İkinci kriter olarak AB Ülkelerinin 2007-2013 yılları arasındaki uzun vadeli faiz oranlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: AB Ülkelerinin 2007-2014 Yılları Arasındaki Uzun Vadeli Faiz Oranları (%)

ÜLKE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Almanya	4,22	4	3,2	2,7	2,6	1,5	1,57	1,16
Fransa	4,3	4,2	3,7	3,1	3,3	2,5	2,2	1,67
İtalya	4,49	4,7	4,3	4	5,4	5,5	4,32	2,89
Portekiz	4,42	4,5	4,2	5,4	10,2	10,5	6,29	3,75
Yunanistan	4,5	4,8	5,2	9,1	15,8	22,5	10,05	6,93

İrlanda	5,55	4,5	5,2	5,7	9,6	6,1	3,83	2,37
İspanya	4,31	4,4	4	4,3	5,4	5,8	4,56	2,72
Avusturya	4,3	4,4	3,9	3,2	3,3	2,3	2,01	1,49
Belçika	4,33	4,4	3,9	3,5	4,2	3	2,37	1,71
Hollanda	4,29	4,2	3,7	3	3	1,9	1,96	1,45
Slovakya	4,49	4,7	4,7	3,9	4,5	4,5	3,14	2,07
Slovenya	4,53	4,6	4,4	3,8	5	5,8	5,81	3,27
Finlandiya	4,29	4,3	3,7	3	3	1,9	1,86	1,45
Estonya	6,16	8,2	7,8	5,9	1,57	1,39	0,62	----
GKRY	5,17	4,6	4,6	4,6	5,8	7	6,5	6
Malta	4,71	4,8	4,5	4,2	4,5	4,1	3,37	2,61
Bulgaristan	4,53	5,37	7,21	6	5,35	4,49	3,47	3,35
Çek	4,3	4,63	4,84	3,88	3,71	2,78	2,11	1,58
İngiltere	5,01	4,59	3,65	3,61	3,12	1,91	2,45	2,14
Macaristan	6,74	8,24	9,12	7,28	7,64	7,89	5,92	4,81
Litvanya	4,55	5,6	14,22	5,89	5,16	4,83	3,83	2,79
Letonya	5,28	6,43	12,35	10,33	5,9	3,71	3,34	2,51
Polonya	5,48	6,07	6,12	5,78	5,96	5	4,03	3,52
Romanya	7,13	7,69	9,69	7,33	7,24	6,67	5,29	4,49
İsveç	4,17	3,89	3,25	2,89	2,61	1,59	2,12	1,72
Danimarka	4,29	4,28	3,59	2,93	2,73	1,4	1,75	1,32
Hırvatistan	-	-	-	-	-	-	4,71	4,05
Lüksemburg	4,45	4,62	4,23	2,85	2,92	1,83	1,83	1,34
Baz Değer	4,22	4,03	3,34	2,81	2,26	1,49	1,31	3,27

Kaynak: Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_lt_mcby_a&lang=en (Derlenerek hazırlanmıştır, Erişim tarihi:21.04.2015).

2007-2014 yılları arasında uzun vadeli faiz oranı kriterine uyan üye ülkeler; Almanya, Avusturya, Fransa, Belçika, Danimarka, Lüksemburg, İsveç, İngiltere, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya ve Hollanda'dır.

Tablo 4'te üçüncü kriter olarak 2007-2014 yılları arasında üye ülkelerin bütçe açığının GSYH'ye oranı % 3'ü aşamaz kriterinin uyumu değerlendirilmiştir.

Tablo 4: AB Ülkelerinin 2007-2014 Arası Bütçe Açıklarının GSYİH'ye Oranları (%)

AB Ülkeleri	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Avusturya	-1,1	-1,1	-3,1	-3,3	-2,2	-2,4	-4,9	-2,4
Belçika	-0,6	-1,2	-5	-3,2	-3,5	-3,6	-2,6	-3,2
Bulgaristan	3,3	3,1	-0,1	-3,5	-2	-0,8	-1,5	-2,8
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	6,2	1,7	-6	-5,2	-6,3	-6,4	-5,4	-8,8
Çek Cumhuriyeti	-1,5	-1,4	-5,9	-4,7	-4,4	-2,5	-1,5	-2

Almanya	-0,3	-0,4	-2,2	-3,2	-0,4	0,1	0,1	0,7
Danimarka	5,1	3,7	-2,1	-2,5	-2,1	-3,8	-0,8	-1,2
Estonya	2,8	-2,3	-1,5	0	1	-0,1	-0,2	0,6
İspanya	2,5	-2,3	-8,5	-5,2	-3,6	-9	-6,8	-5,8
Finlandiya	5,5	4,8	-2	-2,6	-0,5	-1,1	-2	-3,2
Fransa	-2,3	-2,9	-7,2	-7	-5,2	-4,7	-4,1	-4
İngiltere	-2,7	-4,6	-10,9	-9,9	-7,6	-5,8	-5,8	-5,7
Yunanistan	-6,7	-9,9	-15,6	-10,6	-9,8	-9,4	-12,2	-3,5
Hırvatistan*	-1,1	-0,8	-3,1	-4,5	-4,7	-3,4	-4,9	-5,7
Macaristan	-5	-3,8	-4,1	-3,5	3,6	-2,6	-2,2	-2,6
İrlanda	0,3	-6,9	-13,8	-30,7	-13	-8	-5,7	-4,1
İtalya	-1,4	-2,3	-5	-3,9	-3,5	-3,1	-2,8	-3
Litvanya	-0,7	-3,1	-9	-7,3	-5,1	-3,1	-2,2	-0,7
Lüksemburg	3,3	2,7	-0,5	-0,9	-0,2	-0,6	0,1	0,6
Letonya	0,8	-2,6	-6,4	-6,8	-2,8	0,5	-1	-1,4
Malta	-5,5	-4,7	-3,7	-3,6	-2,6	-3,2	-2,8	-2,1
Hollanda	0,4	0,9	-4,9	-4,2	-3,8	-3,6	-2,3	-2,3
Polonya	-1,9	-3,7	-6,1	-6,8	-4,3	-3,6	-4,3	-3,2
Portekiz	-2,6	-3,2	-9,4	-9	-4	-7	-4,9	-4,5
Romanya	-2,3	-4,5	-8,2	-6,7	-5,1	-2,5	-0,9	-1,5
İsveç	3,4	2,3	-0,7	-0,2	0,4	-0,4	-1,1	-1,9
Slovenya	0,1	-0,2	-5,4	-5,5	-5,9	-3,6	-14,7	-4,9
Slovak Cumhuriyeti	-1,7	-2	-7,4	-6,8	-4,9	-4,6	-2,93	-2,9

Kaynak: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teina200>
(Derlenerek hazırlanmıştır, *Hırvatistan 2013 yılında AB' ye üye olmuştur. Erişim tarihi:20.04.2015).

2007-2014 yılları arasında Bütçe Açığı/GSYİH oranı kriterine uyan üç üye ülke mevcuttur. Bu ülkeler İsveç, Lüksemburg ve Estonya'dır. En ciddi bütçe açığı sorunu olan üye ülke ise Yunanistan'dır.

Tablo 5'te dördüncü kriter olarak 2007-2014 yılları arasında üye ülkelerin ulusal borç miktarının GSYH'ye oranı %60'ı aşamaz kriterinin uyumu ele alınmıştır.

Tablo 5: AB Ülkelerinin 2007-2014 Arası Borç Stoklarının GSYİH'ye Oranları (%)

AB Ülkeleri	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Avusturya	60,7	63,8	69,2	72,5	73,1	74,4	74,5	84,5
Belçika	84,2	89,2	96,6	96,6	99,2	101,1	101,5	106,5
Bulgaristan	17,2	13,7	14,6	16,2	16,3	18,4	18,9	27,6
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	55,8	48,9	58,5	61,3	71,5	86,6	111,7	107,5
Çek Cumhuriyeti	29	28,7	34,6	38,4	41,4	46,2	46,04	42,6
Almanya	64,9	66,8	74,6	82,5	80,0	81,0	78,4	74,7

Danimarka	27,5	33,4	40,7	42,8	46,4	45,4	44,5	45,2
Estonya	3,7	4,5	7,1	6,7	6,1	9,8	10	10,6
İspanya	36,1	40,1	54,0	61,7	70,5	86,0	93,9	97,7
Finlandiya	35,2	33,9	43,5	48,8	49,3	53,6	57	59,3
Fransa	63,9	68,2	79,2	82,7	86,2	90,6	93,5	95
İngiltere	44,5	52,3	67,1	78,4	84,3	89,1	90,6	89,4
Yunanistan	105,9	112,9	129,7	148,3	170,3	157,2	175,1	177,1
Hırvatistan	33,3	30	36,6	44,9	51,9	55,8	67,1	85
Macaristan	66,1	73	79,8	82,2	82,1	79,8	79,2	76,9
İrlanda	25	44,5	64,4	87,4	111,1	121,7	123,3	109,7
İtalya	103,6	106,1	116,4	119,3	120,7	127,0	132,6	132,1
Litvanya	16,9	15,5	29,3	37,8	38,3	40,5	39,4	40,9
Lüksemburg	6,7	14,4	15,5	19,5	18,7	21,7	23,1	23,6
Letonya	9	19,8	36,9	44,5	42	40,8	38,1	40
Malta	60,7	60,9	66,5	66	68,8	70,8	73	68
Hollanda	45,3	58,5	60,8	63,4	65,7	71,3	73,5	68,8
Polonya	45	47,1	50,9	54,9	56,2	55,6	57	50,1
Portekiz	68,3	71,7	83,7	94,0	108,2	124,1	129,0	130,2
Romanya	12,6	13,4	23,6	30,5	34,7	38	38,4	39,8
İsveç	40,2	38,8	42,6	39,4	38,6	38,3	40,6	43,9
Slovenya	23,1	22	35,2	38,7	47,1	54,4	71,7	80,9
Slovakya Cumhuriyeti	29,6	27,9	35,6	41,1	43,45	52,11	54,6	53,6

Kaynak: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&lugin=1> (Derlenerek hazırlanmıştır, Erişim tarihi: 25.04.2015).

2007-2014 arası Borç Stoğu/GSYİH oranı kriterine uyan ülkeler, Slovakya Cumhuriyeti, İsveç, Romanya, Polonya, Letonya, Lüksemburg, Litvanya, Finlandiya, Estonya, Danimarka, Çek Cumhuriyeti ve Bulgaristan'dır.

2007-2014 yılları arasında Maastricht Kriterlerini tamamen yerine getiren AB üyesi bulunmamaktadır. 2007-2014 yılları arasında AB ülkeleri arasında Maastricht Kriterlerini en fazla uyan ülke ise İsveç'tir. Bu yıllar arasında İsveç dışında Maastricht Kriterlerinin çoğunluğuna uyan ülkeler ise Finlandiya ve Lüksemburg'tur. 2007-2014 yılları arasında Finlandiya, Lüksemburg ve İsveç dışındaki ortalama olarak Maastricht Kriterlerine uyan ülkeler ise; Estonya, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Almanya, Fransa ve Belçika'dır.

2008 Krizi ve Avro Bölgesi'ndeki borç krizinin olumsuz etkileri, PIIGS ülkelerinde diğer ülkelere göre daha net şekilde ortaya çıkmıştır. 2008 Krizi ve Avro Bölgesi'ndeki Borç Krizi'nin çeşitli makroekonomik göstergeler üzerinde olumsuz etkileri olmuştur (Corut, 2008). Krizin olumsuz etkilerinden bazıları şunlardır; 2013 yılında Yunanistan'da işsizlik oranı % 27,4 ve İspanya'da işsizlik oranı % 26,1 olmuştur (Eurostat, 2014). İspanya'da ki genç işsizlik oranı ise % 55 olmuştur (BBC, 2014). Ayrıca, Yunanistan'da devlet televizyonu kapatılmış

ve genç işsizlik oranı % 50'ye yükselmiştir. Bu durum ülkelerdeki sokak eylemlerini arttırmıştır (Yunan Devlet Televizyonu Kapatıldı, 2013). İrlanda'da ise 2007-2011 arasında gayrimenkul değerleri yaklaşık olarak % 47 değer kaybetmiştir (The Economic And Social Research Institute, 2015). İrlanda'daki yaşanan kriz konut fiyatlarının aşırı düşmesi bakımından Amerika'daki krize benzerlik göstermiştir. İtalya'da ise 2007-2013 yılları arasında sanayi gücünün % 25'ini kaybetmiştir. Bu nedenle rekabet gücü ciddi şekilde zayıflamıştır (Zhang ve Demir, 2014). Portekiz'de ise özel sektörün borcu GSYİH'na oranı % 260'a ulaşarak üye ülkeler arasında en borçlu ülkeler arasına girmiştir (Thomsen ve Roaf, 2011).

V. AVRO BÖLGESİ'NDEKİ BORÇ KRİZİ'NE KARŞI ÖNERİLER, MÜDAHALELER VE ELEŞTİRİLERİ

1. Avro Bölgesi'ndeki Borç Krizi'ne Karşı Müdahaleler ve Eleştirileri

Avrupa'da borç krizine yönelik, çeşitli düzenlemeler uygulamaya konulmuştur. Avro Bölgesi'ndeki borç krizine yönelik düzenlemeler genellikle mali bakımdan sorunlu PIIGS ülkelerinde yoğunlaştırılmıştır (Cottarelli, 2012). Bu müdahalelerden bazıları, Ödemeler Dengesi Fonu, Kredi Havuzu, Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması, Avrupa Finansal İstikrar Fonu, Avrupa İstikrar Mekanizması, Avrupa 2020 Stratejisi ve Altılı Paket Programı'dır (Cura, 2015).

Ödemeler Dengesi Fonu, Avro Bölgesi dışında kalan 10 AB üyesi ülkenin ödemeler dengesinde yaşayabilecekleri potansiyel sorunlarda ve buna bağlı olarak gerçekleştirilecek dış finansman ihtiyaçlarında devreye girmek üzere sağlanmıştır. Kredi Havuzu uygulaması Yunanistan'a kredi sağlamak için tasarlanmıştır. Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması, mali sorunlar yaşayan tüm AB üye ülkelerine finansal destek sağlamak amacıyla kurulmuş bir yapıdır. Avrupa Finansal İstikrar Fonu, çeşitli borç problemleri yaşayan Avro Bölgesi ülkelerine geçici mali destek sağlayarak parasal birliğin mali istikrarını sağlamasını amaçlamıştır. Avrupa İstikrar Mekanizması, Avro Bölgesi'ne dahil olan üye devletler arasında imzalanacak bir anlaşmayla kurulacak olan hükümetlerarası bir organizasyon niteliğinde Lüksemburg'da faaliyette bulunacak ve Avro Bölgesi ülkeleri Maliye Bakanlarından oluşan bir Governörler Kurulu'na sahip olacaktır. Kurul, Mekanizma'nın en üst düzey karar alma organı olacak ve mali yardımın verilmesi, mali yardımın kuralları ve niteliği, Mekanizma'nın borç verme miktarı ve borçlanma araçlarının tür ve çeşitliliğinin değiştirilmesi şeklindeki konularda karar verecektir (Özdemir, 2013). Avrupa 2020 Strateji'nin amacı, AB üye ülkelerinin akılcı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyüme politikasının oluşturulmasıdır. Strateji'nin en önemli hedefleri AB'de iş gücü katılımının artması, yoksulluğun azalması, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin artması, eğitim öğretim seviyesinin yükselmesi ve iklim ve enerji hedeflerine ulaşılmasıdır (Güler ve Çamlıca, 2013). Altılı Paket Programı'nda daha güçlü bir bütçe disiplini için mali sıkılaştırma ve güçlü ekonomik politika eş güdümü yaratılmaya çalışılmış, kısa vadeli sorunlar içinde istikrar araçları geliştirilmiştir (Cura, 2015).

Stiglitz (2010) mali bakımdan problemliler için Avrupa genelinde dayanışma ve istikrarı sağlama konusunda, AB'nin irade eksikliği gösterdiğini

vurgulamıştır. Aynı zamanda uygulanan sert tasarruf uygulamaları diğer bir ifadeyle kemer sıkma politikaları, problemlili olan ülkelerin ihtiyacı olan güven ortamını sağlayamadığı ve hatta büyüme performanslarını negatif şekilde baskı altına aldığı için de birçok eleştiri almıştır.

Roubini'ye (2011) göre küresel ekonomik görünüm pek parlak durumda olmayacağından Avrupa, ABD ve gelişen piyasa ekonomilerinde daralma meydana geleceği öngörülmüştür. Çünkü bankaların kredi verme isteksizliği, gelişmiş devletlerin borç sorunları, rekabet eksikliği ve sert tasarruf tedbirleri Avro Bölgesi'nde ciddi bir ekonomik bozulma yaşanacağını göstermektedir.

Shiller'ye (2012) göre, Avro Bölgesi'nin büyük bir bölümünde, sert tasarruf tedbirleri sebebiyle bireylerin tüketim harcamalarının kısıtlanması, küresel bir daralma oluşumu riskini taşıdığı için piyasaların işleyişini tehlikeye sokmaktadır. Ciddi tasarruf önlemleri sebebiyle Avro Bölgesi'ndeki talebin azalması ve bu nedenle küresel ticaretin önemli ölçüde daralmasına sebep olabilir. Bu sebeple Avro Bölgesi'nde ve başka bölgelerde kemer sıkma politikaları, istenmeyen küresel sonuçlara sebep olabilir. Global ticaretin daralması durumu aynı zamanda Avro Bölgesi'ndeki ekonomik performansı daha da kötüleştirir.

2. Avro Bölgesi'ndeki Borç Krizi'ne Karşı Öneriler

Krizlerin çözümüne yönelik belirsizliklerin ortadan kaldırılması işlemi uzun süreli olarak gecikmeye bırakıldığında, piyasa güveni daha fazla hasar almakta ve bozulan piyasa güveninin yeniden tahsis edilmesi, daha da zorlaşmaktadır (Eichengreen, 2010). Belirsizlik ortamı ve aşırı şekilde riskten kaçınma, ekonomik performanstaki kötüleşmenin en ciddi sebepleri arasındadır. Avro Bölgesi'ndeki borç krizinin çözümüne yönelik belirsizliklerin yoğunluğu ve bu belirsizliklerin artarak devam etmesi kırılabilir piyasa güveninin daha da kötüleşmesine sebep olmaktadır (Bekaert ve Hoerova, 2010).

L.Randall Wray'ye (2012) göre, Avro Bölgesi'ndeki borç krizinin çözüm sürecine yönelik en önemli sorunlardan biri merkez ülkeler ile çevre ülkeler arasındaki güç farkıdır. Çünkü borç krizinin çözümüne yönelik müdahaleler, güçlü bölge ülkelerinin özellikle Almanya'nın politik ve iktisadi çıkarları doğrultusunda oluşturulmaktadır. Bu sebeple borç krizine yönelik müdahaleler planlanırken, problemlili ülkelerin yapısal kapasiteleri dikkate alınmalı ve yönetim kavramına daha hassas bir biçimde önem verilmelidir.

Kemal Derviş'e (2012) göre, Avro Bölgesi'ndeki özellikle PIIGS ülkelerindeki en önemli sorun, çok uzun süreli belirsizlik ortamının yanında büyüme performansına yönelik beklentilerin güven kırıcı şekilde oluşmasıdır. Bu sebeple PIIGS ülkelerinde sürdürülebilir büyüme ortamının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Roubini'a (2010) göre, 2008 krizi nedeniyle toplumun geneline yayılan özel sektör zararları ve 2008 krizinin sebep olduğu iktisadi daralma ortamı, özellikle PIIGS ülkelere ait mali dengesizliklerin yoğun şekilde derinleşmesine sebep olmuştur. Fakat PIIGS ülkelerinin yaşadıkları sorun aşırı kamu açıkları ve yüksek borç seviyeleri gibi mali dengesizlikler olarak sınırlamak mümkün değildir. Özellikle PIIGS ülkelerindeki dış açıkların yüksek düzeyde olması,

rekabet gücünün sürekli şekilde aşınması ve sürdürülebilir büyüme ortamının oluşmaması gibi sorunlar da borç krizinin derinleşmesinde etkili olmuştur. Avro Bölgesi ülkeleri arasındaki iktisadi performansa yönelik dengesizliklerin kararlı bir şekilde çözümlenmesi ve büyüme performanslarının yapısal açıdan güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü artan kamu açıkları ve borç seviyeleri karşısında ulaşılabilen düşük GSYİH büyüme performansları, PIIGS ülkelerinin özellikle 2010 – 2011 döneminde ödeme güçlükleri yaşamalarına yol açmıştır.

SONUÇ

Anayasal İktisat, devlet yöneticilerinin iktisadi alanda ve özellikle vergileme alanındaki yetkilerini kötüye kullanabileceklerini, tarihin bunu gösteren örneklerle dolu olduğunu açıklamaktadır. Bu teorinin temelinde “homoeconomicus” (ekonomik insan) düşüncesi vardır. Bu nedenle bireyler doğası gereği öncelikle kendi çıkarlarını maksimize edecek rasyonel tercihlerde bulunurlar. Devleti yönetenler de bireyler olduğu için, özel alanda olduğu gibi kamusal alanda da özel çıkar maksimizasyonuna yönelik tercihlerde bulunurlar. Bu durum devlet yöneticilerinin yetkilerini kötüye kullanımına sebep olur. Dolayısıyla devlet yöneticilerinin iktisadi alandaki güç ve yetkilerini kötüye kullanımını önleyici tedbirler alınmalıdır. Bunu sağlanmanın en etkin yolu, yöneticileri iktisadi alandaki güç ve yetkilerini anayasalarla sınırlamaktır. Bu kapsamda devlet yöneticilerinin vergileme alanındaki keyfi uygulamalarını ve yetkilerinin kötüye kullanımını önlemek için vergi oranlarının ve konularının anayasalarda açık bir şekilde belirtilmesi ve optimal vergileme ilkelerine uygunluğun sağlanması gerekmektedir (Aktan vd., 2002).

Avro Bölgesi’nde anayasal iktisat uygulama biçimi Maastricht Kriterleri’dir. Maastricht Kriterleri’nin amacı Avro Bölgesi’nde parasal ve mali disiplini sağlayarak ülkelerin iktisadi olarak verimliliğini arttırmaktır. Fakat son yıllarda bölge ülkelerinde Maastricht Kriterleri’nde uyum sağlanmamış ve krize yol açmıştır.

Avro Bölgesi Borç Krizi Yunanistan yeni maliye bakanı Papakonstantinou’nun eski Yunanistan başbakanı olan Karamanlis’in borç/GSYİH oranının yanlış yayınladığını gösterdiği 5 Kasım 2009 tarihi olarak kabul edilmiştir. Yunanistan’da başlayan borç krizi İspanya, Portekiz, İtalya ve İrlanda gibi diğer AB ülkelerini de etkilemiş ve Avro Bölgesi’nde borç krizini başlatan bir etki yaratmıştır (Akram vd., 2011).

2008 ABD Krizi’nin ve Avro Bölgesi Borç Krizi’nin sosyal etkileri yanlış uygulanan ekonomik ve mali politikalar nedeniyle hem ABD’ye hem Avro Bölgesi’ne ağır olmuştur. Krizin etkilerini bertaraf etmek için önemli mali kısıtlara ihtiyaç vardır. AB’nde uygulanan mali kistas Maastricht Kriterleri’dir. AB ülkelerinin genel olarak Maastricht Kriterlerine uyumuna bakacak olursak;

- 2007-2014 yılları arasında Bütçe Açıklarının GSYİH’ye oranı % 3’ten az olan ülkeler; Estonya, Lüksemburg ve İsveç’tir.
- 2007-2014 yılları arasında Borç Stoklarının GSYİH’ye Oranı % 60’tan az olan ülkeler; Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya,

Finlandiya, Litvanya, Lüksemburg, Letonya, Polonya, İsveç ve Slovakya Cumhuriyeti'dir.

- 2007-2014 yılları arasında uzun vadeli faiz oranları bakımından en düşük üç AB ülkesinin ortalamasının % 2 oranından fazla geçmeyen ülkeler; Almanya, Fransa, Avusturya, Belçika, Hollanda, Finlandiya, Çek Cumhuriyeti, İngiltere, İsveç, Danimarka ve Lüksemburg'tur.
- 2007-2014 yılları arasında en düşük enflasyon oranına sahip üç AB ülkesinin ortalamasının % 1,5 oranından fazla geçmeyen ülke bulunmamaktadır. 2007-2014 arasında sadece bir kez ihlal eden ülkeler ise; İrlanda ve İsveç'tir.

2007-2014 yılları arasında genel olarak AB ülkelerinin Maastricht Kriterlerine uyumu çok düşük olduğu görülmektedir. Eğer uyum tam olarak sağlanmış olsaydı krizin etkileri bu kadar derinden hissedilmeyebilirdi. Sonuç itibarıyla, mali kuralların ülkelerin anayasasında yer alması ve uyulması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Böylece, ülkelerin mali disiplini sağlanması ve krizlerden olumsuz etkilenme düzeyi azaltılabilir. Ayrıca, ülkelerin sahip oldukları kıt kaynakların en etkin biçimde kullanımının gerçekleştirilebilmesi de kaynak kullanımında optimalitenin sağlanması için önemli bir unsur olduğu göz ardı edilmemelidir.

KAYNAKÇA

- Afonso, A., Arghyrou, M.G., Bagdatoglou, G., Kontonikas, A. (2015). On The Time-Varying Relationship Between EMU Sovereign Spreads and Their Determinants. *Economic Modelling*, 44, 363-371.
- Akçay, B. (2012). Yunanistan Ekonomisinde Devlet Borç Krizi-Cari Açık İlişkisi. *Maliye Dergisi*, 163, 15-35.
- Ali, T.M. (2015). The Impact Of The Sovereign Debt Crisis On The Eurozone Countries, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 62, 424-430, Doi:10.1016/j.sbspro.2012.09.069.
- Akram, M., Ali, L., Noreen, H., Karamat, M.(2011). The Greek Sovereign Debt Crisis: Antecedents, Consequences and Reforms Capacity, *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 2, 6, 306-318.
- Aktan, C. C. (2002). Kamu Tercihi Teorisi ve Anayasal Politik İktisat, Coşkun Can Aktan (Ed.), *Anayasal İktisat* (s.3-30). Ankara: Siyasal.
- Aktan, C. C., Dileyici D., SARAÇ, Ö. (2002). Osmanlı Vergi Sistemi ve Anayasal İktisat Perspektifinden Bir Değerlendirme. Coşkun Can Aktan (Ed.), *Anayasal İktisat*, (s.500-521). Ankara: Siyasal.
- Aktan, C.C. *Anayasal İktisat ve Kural ve Kurumlar Önemi*, (Erişim Tarihi:08.07.14) <http://www.canaktan.org/ekonomi/kurumsal-iktisat/makaleler/aktan-kurallar.htm>.
- Altan, Ö. Z. (2006). *Sosyal Politika Bilim Dalı*, Eskişehir :Anadolu Üniversitesi.
- Allesina, A., Perotti, R. (1996). Fiscal Discipline and the Budget Process, *American Economic Review*, 86, 2, 401-407.
- Andrade, J. S., Duarte, A. (2011). The Fundamentals of the Portuguese Crisis. *Panaeconomicus*, 195-218, DOI: 10.2298/PAN1102195A .
- Banerji, A., Lin, H., Saksonovs, S., Blavy, R. (2014). Youth Unemployment In Euro Area Requires Multipronged Solution. *IMF Survey Magazine: IMF Reserach*, (Erişim tarihi:29.01.2015). <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2014/res120914a.htm>
- Bekaert, G., Hoerova, M. (2010). Risk, Uncertainty And Monetary Policy. *ECB Research Bulletin*, 10, 1-38.

- Bernholz, P. (2003). *Monetary Regimes and Inflation History, Economic and Political Relationships*, UK:The Lypiatts.
- Bordo, M. D., Jonung, L. (1993). Monetary Regimes, Inflation And Monetary Reform: An Essay In Honor Of Axel Leijonhufvud. *Conference Honor Of Axel Leijonhufvud At The Central Bank Of Uruguay*, Uruguay, 1-48.
- Brown, P. J. Constitution or Competition? Alternative Views on Monetary Reform. *Literature of Liberty*, 4, 3, 1982, 7-52.
- Buchanan, J. M. (1989). Reductionist Reflections On The Monetary Constitution, *Cato Journal*, 9, 2, 295-299.
- Buchanan, J. M. (1991). Anayasal İktisat. İ. AKTÜRK (Çev.), Coşkun Can Aktan ve Aytaç Eker (Ed.), *Kamu Tercih ve Anayasal İktisat*, (s.281-298), İzmir: Akliselim Ofset.
- Buchanan, J. M., Congleton, R. D. (1998). *Politics By Principle, Not Interest: Toward nondiscriminatory democracy*, New York: Cambridge University.
- Buchanan, J. M., Wagner, R. E. (2000). *Democracy in Deficit: The Political Legacy of Lord Keynes*, Indianapolis: Liberty Fund.
- Burulday, A. F., Yunanistan Ekonomik Krizi, *Academia*, 3-5, (Erişim Tarihi: 26.10.2014). https://www.academia.edu/1003873/Yunanistan_Ekonomik_Krizi .
- Corut, H. (2013). *2008 Krizi Işığında Avrupa Borç Krizi'nin Türk İmalat Sanayii Üzerine Olası Etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cottarelli, C. (2012). Sovereign Debt Crisis: Why in Europe and not Elsewhere?. *Intereconomics*, 47, 2, 74-75, DOI:10.1007/s10272-012-0408-9.
- Cura, S. (2015). The Impact of Sovereign Debt Crisis on the EU Economy: Is This the End of the Dream?. Engin Sorhun, Ümit Hacıoğlu ve Hasan Dinçer (Ed.), *Regional Economic Integration and the Global Financial System*, (s.1-11), USA:IGI Global.
- Çelebi, A. K., (2015). *Liberal Ekonomik Düşüncede Kamu Kesimi Büyüklüğü Sorunu*, Manisa: Emek, (İlk Baskı:2003).
- Debrun, X., Epstein, N., Symansky, S. (2008). A New Fiscal Rule: Should Israel “Go Swiss?,” *International Monetary Fund Working Paper*, WP/08/87, 1-27.
- Derviş, K. (2012). The Global Future of Europe’s Crisis. *Project Syndicate*, (Erişim Tarihi :04.12.2014). <http://www.projectsyndicate.org/commentary/the-global-future-of-europe-s-crisis> .
- Eichengreen, B. (2010). Drawing A Line Under Europe’s Crisis. *VOX CEPR’s Policy Portal*, (Erişim Tarihi : 03.12.2014). <http://www.voxeu.org/article/drawing-line-under-europe-s-crisis> .
- Egeli, H., Özen, A. (2010). *Teoride ve Uygulamada Bütçe Politikası*, İzmir: Altın Nokta .
- Ergin, N. E. (2013). *Hasta Adam Avrupa: Avro Krizi, Avro Bölgesinde Borç Krizi ve Krize Karşı Alınan Tedbirler*, İstanbul: Yapım Tanıtım.
- Eurostat, (2014). (Erişim Tarihi: 27.11.2014). [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/File:Unemployment_rate,_2002-2013_\(%25\).png](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/File:Unemployment_rate,_2002-2013_(%25).png)
- Eurostat, (2015). (Erişim tarihi: 20.04.2015). <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1> .
- Eurostat, (2015). (Erişim tarihi:21.04.2015).http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_lt_mcby_a&lang=en.
- Eurostat, (2015). (Erişim tarihi: 25.04.2015). <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&plugin=1>
- Friedman, M. (2002). *Capitalism And Freedom : Fortieth Anniversary Edition*, Chicago:The University Of Chicago.
- Greek Ministry Of Finance (2010). *Update of the Hellenic Stability and Growth Programme Including an Updated Reform Programme*, Athens.

- Güler, B. Ş., Çamlıca, F. (2013). Krize Karşı Alınan Önlemler. Belgin Akçay (Ed.), *Avrupa' yı Saran Kriz Avro Bölgesi*, 282-416, Ankara: Seçkin.
- Günay, A. (2007). *Mali Disiplinin Sağlanmasında Anayasal Denk Bütçe Yaklaşımı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*, T.C.Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara:Ümit Ofset.
- Günay, A., Özen, A. (2002). Avrupa Birliği'nde Mali Disiplinin Sağlanmasına Yönelik Maastricht Kriterlerinin Anayasal İktisat Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 2, 66-82.
- Hayek, F. A. (1989). *Monetary Nationalism and International Stability*, (b) New York: Augustus M. KELLEY ve Fairfield NJ.
- Hayek, F. A. (1997). *Kanun, Yasama Faaliyeti ve Özgürlük: Hukuk, Yasama ve Özgürlük / Özgür Bir Toplumun Siyasal Düzeni* Mehmet Öz (Çev.), 3, İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Horwitz, S.(2011). Do we need a distinct monetary constitution?, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 80, 2, 331-338.
- Hürcan, Y.G. (1999). *Mali Disiplinin Sağlanmasında Yasal Düzenlemelerin Yeri, Önemi, Dünya Uygulamaları ve Türkiye Örneğinin İncelenmesi*, Ankara: T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı.
- Kayabaşı, Y. (2005). *Politik Yozlaşmaya Çözüm Olarak Anayasal İktisat*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kibriçioğlu, A. (2011). Avro Bölgesi Ülkelerindeki Güncel Borç Krizi. *Munich Personal RePEc Archive*, 33528, 2011, 3-19.
- Kotlikoff, L. J. (2011). Jimmy Stewart Is Dead: Ending The World's Ongoing Financial Plague With Limited Purpose Banking. *The Review of Austrian Economics*, 24, 3, 319-322.
- Lane, P. R. (2012). The European Sovereign Debt Crisis. *The Journal Of Economic Perspectives*, American Economic Association Publications, Sydney, 49-67, DOI: 10.1257/jep.26.3.49.
- Mercuro, N., Medema, S. G. (1997). *Economics and The Law: from posner to post-modernism*, New Jersey: Princeton University.
- Moro, Beniamino (2014). Lessons From The European Economic And Financial Great Crisis: A Survey. *European Journal of Political Economy*, 34, 9-24, DOI: 10.2139/ssrn.2289211.
- Niskanen, W. (1992). The Case For A New Constitution. *Journal Of Economic Perspectives*, 6, 2, 13-24, DOI: 10.1257/jep.6.2.13.
- OECD, (2015). (Erişim Tarihi:20.01.2015). http://www.oecd-ilibrary.org/economics/inflation-rate_2074384x-table9.
- Overtveld, J. V. (2011). *The End Of The Euro: The Uneasy Future Of The European Union*, Chicago:Agate.
- Özdemir, B. K. (2013). *Finansal Küreselleşme ve Krizler*, Ankara: Seçkin.
- Quaglia, L. (2009). The Response To The Global Financial Turmoil In Italy: A Financial System That Does Not Speak English. *South European Society and Politics*, 14/1, 7-18, DOI:10.1080/13608740902995810.
- Raudla, R. (2010). *Constitution, Public Finance, and Transition Theoretical Developments In Constitutional Finance and The Case Of Estonia (Finanzsoziologie)*, Frankfurt: Peter Lang GmbH ve Internationaler Verlag der Wissenschaften,
- Roubini, N. (2010). The Debt Death Trap. *Project Syndicate*, (Erişim Tarihi :04.12.2014). <http://www.project-syndicate.org/commentary/the-debt-death-trap>.
- Roubini, N. (2011). Fragile and Unbalanced in 2012. *Project Syndicate*, (Erişim Tarihi :07.17.2014). <http://www.projectsyndicate.org/commentary/fragile-andunbalanced-in-2012>.
- Rushe, D. (2011). Italy's Debt Crisis: 10 Reasons To Be Fearful. *The Guardian*, (Erişim Tarihi: 12.11.2014). <http://www.guardian.co.uk/business/2011/nov/09/italys-debt-crisis-tenreasons-to-be-fearful>
- Shiller, R., J. (2012). "Does Austerity Promote Economic Growth?", *Project Syndicate*, (<http://www.project-syndicate.org/commentary/does-austeritypromote-economic-growth-> growth- (Erişim Tarihi :07.17.2014).

- Stiglitz, J. (2010), A Principled Europe Would Not Leave Greece To Bleed. *The Guardian*, (Erişim Tarihi: 07.17.2014). <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/jan/25/principled-europe-notlet-greece-bleed>
- The Economic and Social Research Institute (ESRI), Irish Economy. (Erişim tarihi: 25.01.2015). https://www.esri.ie/irish_economy/.
- Thomsen, P. M., Roaf, J. (2011). Portugal: First Review Under the Extended Arrangement. *IMF Country Report*, 11/279, 1-105.
- Von Hagen, J., Wolff, G.B. (2006). What Do Deficits Tell Us About Debt?: Empirical Evidence On Creative Accounting With Fiscal Rules In The EU, *Journal Of Banking and Finance*, 30 (12), 3259–3279.
- Wray, L. R. (2012). Imbalances? What Imbalances? A Dissenting View, *Levy Economics Institute of Bard College Working Paper*, 704, 1-23.
- Wyplosz, C. (2013). Fiscal Rules: Theoretical Issues And Historical Experiences *NBER Working Paper*, 17884, Washington, 495-525, DOI: 10.3386/w17884.
- Yalçinkaya, M.H., Çılbant, C., Yalçinkaya, N. & Güneş, İ. (2015). Effects of Globalization on National Competitiveness of Entrepreneurs: Opportunities and Threats. *Journal of US-China Administration*. 12(1). 134-143.
- Yunan Devlet Televizyonu Kapatıldı. (2013, 23 Haziran). *Aljazeera Turk*, (Erişim Tarihi:28.10.2014). <http://www.aljazeera.com.tr/haber/yunan-devlet-televizyonu-kapatildi>.
- Zhang, D., Demir, B. (2013). İtalya'nın Kriz Çıkmazı, Beklan Kulaksızoğlu (Ed.), *Deutsche Welle*, (Erişim Tarihi:14.11.2014). <http://www.dw.de/italyan%C4%B1n-kriz-%C3%A7%C4%B1kmaz%C4%B1/a-16782433>.
- Züngün, D., Güven, E.T.A., Virlanuta, F.O. & Önkan, Ö. (2015). The Major Obstacle to Economic Growth for EU Countries: Unequal Income Distribution. *Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati Fascicle I. Economics and Applied Informatics*. 21(2). 42-51.

SUMMARY

Constitutional Economics explains that, managers of state-owned in the economic sphere and especially in the taxation area, they can abuse their powers, history is full of examples of this. "Homoeconomicus" (economic man) opinion is available in the basis of this theory. Therefore, individuals in nature primarily located in the rational choice to maximize their own interests. State governors as well as are an individuals are found in preference for the maximization of private interests in the public sphere as in the private sphere. This situation causes of abuse of powers of the state governors. Thus, in the economical sphere preventive measures of the abuse of power and authority of state governors should be taken. The most effective way to achieve this is to limit power and authority of managers in the economic field with the organic law. In this context, in the taxation sphere, to prevent abuse of arbitrary practices and competencies of state governors, tax rates and subjects should be specified clearly and it is necessary to ensure compliance with the principle of optimal taxation.

As a result of the conversion and changes in the economic and social structure and in understanding of the state, the functions expected from the public are differentiated. Also the growing and diverse tasks, effectively to meet unlimited needs with limited resources which demonstrate the need. Also, this situation refers to the importance of concept of fiscal discipline. In the last 40 years, deterioration in the financial structure of the countries have led to emerge of ideas shaped path of fiscal discipline to ensure the legal and constitutional rule

which known as fiscal policy rules in literature and it has led to the intensification of interest in this idea.

Fiscal discipline refers to the existence balance between revenue and expenditure in public finance. If fiscal discipline disappears, economical imbalance will emerge and structural reforms will become inevitable. Fiscal rules are among the basic regulations considered to be effective in eliminating the structural reforms and fiscal indiscipline. Fiscal rules are permanent or temporary restrictions imposed on financial performance indicators.

In order to ensure fiscal discipline, there are three basic rules in works of *Allessina and Perotti's*. These are; the rules relating to numerical rules, procedural rules and transparency. Numerical rules are a rule which is certainly determining the numerical target as the necessity of target for a healthy financial discipline from theoretical perspective. In procedural rules, assessing approaches in the context of budget execution systems and procedures institutions relations with legislative bodies, hierarchical system and collegial system (system of equal distribution of powers and authority) are defined as two types of procedures and rules system. Hierarchical system gives to the Treasury within the executive branch of the budgetary process. Also, the Collegial system is forefront the mutual control and the principle of balance and the democratic control at every stage of process. The rules on transparency helps to provide a format as regular, understandable, consistent and reliable that the state's objectives, their implemented policies to achieve these goals and information necessary to monitor the consequences of these policies.

So, in order to ensure fiscal discipline in the country is to be legal basis of the financial rules applied is an inevitable situation. Also this perspective and assessment reveals the interaction between constitutional economy and fiscal rules. Thus, in order to use resources effectively and ensure fiscal discipline, harmony of current political power to fiscal rules should be provide. The obligation comply with financial rules require the existence of at first The Constitution and other legislation.

In the Euro zone sphere, embodiment of constitutional economy is Maastricht criteria. The purpose of the Maastricht criteria is; by providing monetary and fiscal discipline in the euro zone to increase the economic efficiency of the country. The first of Maastricht Criteria, also known as convergence criteria, are in terms of price stability, the average of inflation rate of three best performing countries' inflation differentials with country wishing to join the Euro zone should be no more than 1,5%, secondly are the EU average of the three countries with the lowest long-term interest rates with member countries may exceed maximum rate of 2% and thirdly, budget deficit of the member countries GDP ratio may not exceed 3%.

Euro Zone Debt Crisis, by *Papakonstantinou*, who is the new minister of finance in Greece, has been adopted as the date of November 5, 2009 which Debt / GDP ratio of the former prime minister of Greece, *Karamanlis*, is published as wrongly. The debt crisis that began in Greece has also affected other EU countries

such as Spain, Portugal, Italy and Ireland, and also it has created an impact that initiated debt crisis in the Euro Zone.

The social effect of 2008 US crisis and Euro Zone Debt Crisis, because of incorrect implementation of economic and financial policies has been heavy on both the US and the Euro zone. Some of negative effects of crisis to PIIGS countries are as follows; in 2013, unemployment rate of Greece was 27,4% and in Spain it was 26,1%. The youth unemployment rate in Spain has also been 55%. In addition, state television was closed and unemployment rate of youth has risen to 50%. This situation has increased street violence in the countries. In Ireland, a real estate value, between 2007- 2011, has lost approximately 47% of value. Crisis in Ireland, in terms of extreme decline in housing prices, was similar to the crisis in America. Also Italy has lost 25% of its industry power between the years of 2007-2013. Therefore, competitiveness was seriously weakened. In Portugal, the ratio of private sector debt to GDP reached 260%, and the country has become one of the most indebted counties among member countries.

Despite the measures taken to counter the effects of the crisis, there is need for financial criteria like (The Fund of Payment Balance, Credit Pool, European Financial Stability Mechanism, European Financial Stability Fund, Stability Mechanism of the European, 2020 strategy of Europe and Six Pack Program). The fiscal criteria applied in Europe are Maastricht Criteria. If we look at the overall compliance with the Maastricht criteria of the EU countries;

- In the years between 2007- 2014, Estonia, Luxembourg and Sweden are budget deficit to GDP ratio of less than 3% of the countries. The most serious problem is that the budget deficit of the member countries is Greece.
- In the years between 2007 - 2014, Debt stocks to GDP is less than 60% of countries are; Bulgaria, The Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Lithuania, Luxembourg, Latvia, Poland, Sweden and The Republic of Slovak. This year among the countries that exceeds the Debt to GDP ratio by Austria, Belgium, France, Germany, Greece, Hungary, Italy, Malta and Portugal. The member state with the most serious debt problems is Greece.
- Between the years of 2007- 2014, in terms of long term interest rates, the lowest three EU countries does not exceed more than 2% of the average are; Germany, France, Austria, Belgium, the Netherlands, Finland, Czech Republic, England, Sweden, Denmark and Luxembourg. Between these years the countries that exceed the interest rates are; Hungary and Romania.
- Between the years 2007-2014, three EU countries with the lowest inflation rate is no more than 1.5% of the country does not exceed the average. Between 2007- 2014 only once in violation of the countries are Ireland and Sweden.

Between the years of 2007- 2014, among the EU countries, the country woke up to the Maastricht criteria is Sweden. Among this year, the country except

Sweden; Finland and Luxembourg match the majority of the Maastricht Criteria. Between the years of 2007- 2014, the countries except Finland, Luxembourg and Sweden, the average wake up countries to the Maastricht criteria are; Estonia, Czech Republic, Denmark, Germany, France and Belgium.

Between the years of 2007- 2014, in general, it seems to be very low compliance with the Maastricht criteria in EU countries. Financial criteria constitute measures against economic fluctuations in the country. If Euro zone countries were occur their policies in accordance with the Maastricht fiscal criteria, effect for both European Union and the world debt crisis wouldn't be so heavy. Therefore financial criteria would supply requirements for each country.

As a result, the complied the requirement and to take place the financial rules in countries constitution has come to the fore. Thus, provide financial discipline and the negative effects of the crisis levels of countries can be reduced. Additionally, the scarce resources of the country where they have the most effective way in the realization of use should not be overlooked as an important element to ensure the optimality in the use of resources.